

75 anys del “Cervantes”, la primera biografia d'Arbó

Les Jornades Literàries d'Amposta se celebren al mes d'octubre des del 2007, any en què la ciutat va exercir com a Capital de la Cultura Catalana. De la mà dels bibliotecaris Joana Serret i Carlos Serrano, i de la regidoria de cultura ampostina, s'han convertit en un certamen lletrat de primer nivell, que aplega desenes d'escriptors d'arreu dels Països Catalans. Ja és tota una festa llibresca, lloada unànimement per tothom que hi assisteix, cosa que no és simple retòrica (només caldria enumerar els comentaris satisfactoris dels participants). Tanmateix, cada edició s'ha caracteritzat pel tractament específic de diferents gèneres, donant vida a un ample ventall de varietat literària.

Enguany es dediquen bàsicament a la biografia. Nogensmenys, durant els darrers anys molts autors de la nostra llercavònia han conreat el gènere biogràfic, en el qual personalment em sento com un peix dins l'aigua: Josep Sancho d'Alcanar, amb Artur Bladé; Xavier Garcia d'Orta, amb Manuel Pérez Bonfill; Manel Ollé d'Ulldecona amb Frederic Mauri; Núria Gil d'Amposta amb Cinta Sabaté; Amàlia Roig de Vinaròs, amb Alfred Giner Sorolla; Joan Manuel Sant Abdon de Beni-

carló amb Manuel Milián Mestre; Maria Mestre de Tortosa amb Francesc Mestre i Noé; Montse Castellà de Tortosa amb Zoraida Burgos; Joan Ferreres Nos de Sant Jordi del Maestrat amb Pere Labèrnia; o Alícia Castellano de Benicarló amb Carles Santos.

El gènere biogràfic va ser altament conreat a casa nostra al segle XIX per autors com l'intel·lectual catalanista Francesc Mestre i Noé (Tortosa 1866-1940). Un altre dels abrandats biògrafs va ser Sebastià Juan Arbó (la Ràpita 1902-Barcelona 1984), un dels narradors amb una prosa més exquisida de la literatura catalana de la centúria passada. Va ser un biògraf excepcional, que va crear una nova manera de biografar (si és que es poden inventar formats totalment nous!), amb la qual cosa el podem considerar com un veritable mestre del gènere.

El seu pioner apunt biogràfic va ser el de Miguel de Cervantes Saavedra (Alcalá de Henares 1547-Madrid 1616), que justament va ser la seua primera publicació en llengua castellana, de la qual se'n compleixen 75 anys. Va veure la llum a la capital catalana a l'abril de 1945, impresa per Ediciones del Zodíaco; a la vegada se'n van imprimir 250 numerats i

signats per l'autor amb paper especial de la Casa Torras i Domènech, a causa de la categoria del personatge biografat.

Durant la postguerra Arbó ja era un novel·lista consagrat, que havia tret a la llum tot un seguit de títols clàssics de la novel·la existencialista a casa nostra durant els anys de la recuperació de les institucions catalanes a la dècada anterior: *Linútil Combat*, *Terres de l'Ebre*, *Hores blanques*, *Camins de nit* i *La ciutat maleïda*. El narrador rapitenc seguia la tècnica de novel·lar la vida del personatge en qüestió, com si d'alguna manera encara estigués conreat la ficció. Tenia una immensa capacitat narradora, fet que li permetia aportar notables elements descriptius i que no se li escapessin els detalls més fonamentals. Aconsegua, per tant, una ambientació verídica de cada moment de la vida del biografat.

En el cas de Cervantes, va veure la primera llum a Alcalá de Henares. Arbó posa relleu als primers anys del pas pel món, amb tanta quantitat d'informació que fa un retrat exhaustiu del seu model familiar. Va passar una infantesa gens estable, ja que els seus progenitors s'anaven traslladant arreu de la geografia castellana i andalusa. El punt culmi-

nant, veritablement novel·lesc, arriba amb l'allistament a les tropes que anaren a combatre contra el turc, el perill musulmà del segle XVI per a Occident, tal com diuen les cròniques. Arbó es recrea brillantment amb les descripcions d'Itàlia, sobretot de Nàpols; de Portugal, sobretot de Lisboa; i molt especialment de punts estratègics del nord d'Àfrica com Alger o Tunísia. El lector s'endinsa en les peripècies viscudes intensament, a la vegada que les ciutats per on passà van resultar fonamentals en la formació del personatge i la seua grandesa literària. Arbó té especial interès a fer un bon relat del moment històric en què Cervantes visqué: la segona meitat del segle XVI i principis del XVII, durant el regnat de l'emperador Carles I i l'arribada al tro del seu fill Felip II. Amb tot, dona particular importància a la situació turbulenta per la qual passava el vell continent a partir de la Reforma luterana que va partir l'església catòlica d'arrel romana, ja que tot feia olor d'inquisició i de perill de ser acusat d'heretgia.

D'aquesta joia de la literatura, que està dividida en cinc parts, hem de destacar molt especialment les cròniques que inclou sobre la redacció

Emigdi Subirats
escriptor

del *Quixot*, i les aventures dels seus personatges, així com la magnífica narració novel·lada de la batalla de Lepant, que va marcar la vida cervantina: una peça narrativa de ficció que esdevé tot un document històric!

El mestratge narratiu d'Arbó en la seua primera hora en castellà no era fruit de la casualitat, ja que exercia com a periodista d'un rotatiu sinistre del règim franquista, *La Vanguardia Española*, i de la revista cultural *Destino*. L'obra l'havia endegada a Barcelona el 1938, en ple conflicte bèl·lic, mentre que la va enllestir el 1944, fruit d'un llarg procés d'investigació i d'una acuradíssima narració amb un estil pulcre.

75 anys després cal recuperar una obra mestra d'un excepcional biògraf, que posteriorment retrataria la vida d'altres genis lletrats com: Mossèn Cinto Verdaguer (Folgueroles 1845-Vallvidrera 1902), Pío Baroja (Donostia 1872-Madrid 1956) i Òscar Wilde (Dublin 1854-París 1900).